

BIBLIOTEKA GRADA BEOGRADA

IZVEŠTAJ O RADU
BIBLIOTEKE GRADA BEOGRADA
U 1989. GODINI

Beograd, mart 1990. godine

ko i ulogom novih odlika rada, a sve u okviru kulturne
nukleuse i primenabavke ključne ~~razvojne~~ razvoja.

I - U V O D

Uprag utabavim jeraškovim
~~razvojne~~ razvoja i razvoja
na

Rad Biblioteke grada Beograda u prošloj godini činile

su dve osnovne komponente: unapredjenje stručnog rada i razvoja mreže. U tesnoj vezi jedna sa drugom

one su doprinele izgradnji novog modela Gradske biblioteke i njenu ulogu u mreži narodnih biblioteka Beograda.

Retko se događa da ono što je u koncepciji, projektu i programu rada i razvoja, naročito biblioteka, bude ostvareno i postane nova praksa.

Novo tehnologijom više nije obuhvaćeno samo bibliotečko poslovanje (program BIBLIS), koje besprekorno funkcioniše već

treću godinu, nego i koordinirana nabavka u Beogradskom čitalištu,

evidencija o mreži u Matičnom odeljenju, i objedinjeni računovo-

dstveno-finansijski poslovi. Teme treba dodati i kompjuterizovani program opštenarodne odbrane, što a potpunosti zackružuje automati-

zovani zajedničke poslove u okviru integrisanih biblioteka. I dok je primena AOP na računovodstvene poslove program za sebe, koji će koristiti tek neke podatke iz "Biblis", za ostale programe

se preuzima celokupna ili delimična baza podataka iz "Biblis".

Na taj način omogućeno je u Beogradskom čitalištu formiranje centralnog kataloga kupovine regiona, izrada grupnog pregleda nabavke, mnogo šireg od dosadašnjeg uvida novih knjiga.

Posle višegodišnjeg nastojanja ostvarena je i integracija opštinskih, narodnih - opšteobrazovnih biblioteka, čime su stvorene bitne pretpostavke za racionalizaciju, unapredjenje i razvoj mreže i poslovanja, za povezivanje rada ovih biblioteka u jedinstveni lokalni bibliotečko-informativni sistem.

Početkom 1989. godine (9. januara) na sprovedenom referendumu 14 biblioteka se izjasnilo za pripajanje Biblioteci grada Beograda, dok su tri biblioteke (Palilula, Obrenovac, Lazarevac) ostale van sistema. Najveći deo godine prošao je u pravno-normativnoj regulativi nove organizacije, ali i u evidentiranju mreže, snimanju prostora i formiranju automatizovane baze podataka o svakoj biblioteci i bibliotečkom ogranku. Uradjen je - ali nije usvojen - najveći deo samoupravnih akata: Statut, Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mesta, Pravilnik o radnim odnosima i Pravilnik o ličnim dohocima.

Kao i uvek, najnesigurniji i nakomplikovaniji su prvi koraci posebno kada se oni čine u uslovima krupnih sistemskih i zakonskih promena, naročito u prostorima normativne regulative gde se formalno još uvek javlja kao uslov i pretpostavka programskom, radnom i funkcionalnom. Do koje mere se u praksi sudaraju stari i novi odnosi, svedoči i činjenica da su u potpunosti objedinjeni i automatizovani svi zajedniški poslovi i službe integrisanih biblioteka, a da se kasni sa normativnim poslovima.

Od izuzetne važnosti je stručno snimanje mreže koje je obavila grupa arhitekata i stručnih radnika Biblioteke. Evidentirana je mreža i dati predlozi za njen razvoj odnosno racionalizaciju, što znači: nefunkcionalne ogranke koji ne zadovoljavaju minimum standarda zatvarati, a adaptirati upotrebljive prostore mesnih zajednica, te organizovati (umesto većeg broja usitljenih) biblioteke koje će u svakom segmentu (prostor, oprema fond, kadar) moći da odgovore savremenom zahtevu svojih korisnika.

Automatizovana baza podataka usmerena je ka planiranju, praćenju i inoviranju delatnosti u celini. Stvorena je, u suštini, datoteka faktičnih informacija koja se razvija preko službe za unapredjenje delatnosti, a u funkciji upravljanja, kreiranja i ujednačavanja stručnih poslova: od pokretnog do matične biblioteke, od nabavke do kulturno-obrazovne delatnosti biblioteka.

Prema tome, baza podataka sadrži i takve informacije kao što je radno vreme ogranka, imena i telefonske brojeve biblioteka, sve do strukture knjižnih fondova, njihovog korišćenja strukture korisnika prema grupama zanimanja i njihov broj.

U takvim okolnostima Biblioteka grada može će, kao naučno-popularna, matična i zavičajna biblioteka, da ostvaruje svoje posebne i zajedničke funkcije - negovanje i razvijanje posebnih fondova - dok će preko zajedničkih služba razvijati bibliotečko-informativni sistem popularnog bibliotekarstva u gradu.

Tri godine rada u novoj zgradi obeleženi su ne samo novom tehnologijom nego i pravom eksplozijom programa, upamćenih kako po broju tako i po kvalitetu. Ono što ometa ovakav razvoj je problem rada Biblioteke na četiri mesta, jer su izvan matične zgrade u Knez Mihailovoj 56 ostali: Odeljenje periodike (ul. Moše Pijade 12), Zavičajno odeljenje (ul. Zmaj Jovina br.1) Dečije odeljenje (ul. Zmaj Jovina br.1 i ul. Moše Pijade 14) i Beogradsko čitalište (ul. Zmaj Jovina 1).

Prava je šteta što fond Periodike i Zavičajna zbirka nisu pod istim krovom sa opštim fondom i čitačnicama - u novoj zgradi. To razdvajanje fondova stvara pometnju kod korisnika i otežava njihovo korišćenje.

Problem Dečje gradske biblioteke izgleda da je konačno rešen, mada beogradska deca moraju sačekati još godinu-dve dok se formira dom za dečju knjigu. Usled nedostatka sredstava za adaptaciju i uredjenje prostora u Zmaj Jovinoj br.1, gde je bio smešten opšti fond (prizemlje, i međjusprat) prihvatila se Beobanka da uredi prema postojećem projektu za Dečju biblioteku, kako bi nakon dve godine, posle njenog iseljenja, izuzetno bogat fond knjiga za decu mogao valjano da se prezentira i koristi.

Najživlja aktivnost Biblioteke odvija^{la} se u novoj zgradi, između ostalog i zato što je mesto na kome se nalazi Biblioteka izuzetno povoljno, što je primenjena nova tehnologija i što je radno vreme uskladjeno sa potrebama korisnika. Ovo je jedina bib-

lioteka u gradu koja radi nedeljom, a od prošle godine radnim danom do 22 časa. I jedan i drugi potez naišli su na dobar prijem korisnika. Za produženi rad Biblioteke u večernjim časovima zainteresovani su, pre svega, studenti - korisnici čitaonica. U Biblioteku svakodnevno ulazi od 800-1000 čitalaca.

Sve to uticalo je da se u prošloj godini u Biblioteku upiše dve hiljade članova više nego prethodne godine. Ako se ima u vidu da je za tri godine rada u novoj zgradi broj korisnika povećan za 7 hiljada, onda je jasno da smo pravim sadržajima unapredili rad Biblioteke. Znatno je povećan i broj pročitanih knjiga 562.759, što je za 100.000 više nego u prošloj godini.

Nabavka knjiga je povećana na 16.500 primeraka, odnosno na oko 7000 naslova. Saradnja sa Beogradskim čitalištem, koje koordinira zajedničku kupovinu je poboljšana pa nova, aktuelna knjiga stigne brže do korisnika. Međutim, još uvek nismo u mogućnosti da udovoljimo zahtevima mnogobrojnih korisnika za novom knjigom.

2 Za 24 hiljade upisanih korisnika, kupovina na koju ide tek trećina ukupno nabavjenih naslova (pa i ukupne vrednosti nabavke, a to je knjiga koja se najčešće traži) nedovoljna je. Još uvek smo daleko od zamisli da svakom članu biblioteke godišnje nabavimo bar jednu knjigu.

Problem nedovoljnog broja primeraka sada je delimično rešen čitaonicama. Biblioteka ima dve čitaonice: čitaonicu stručne i priručne literature, gde je smeštena referalna zbirka i po jedan primerak vrednije stručne literature, pravoshodno namenjena za studentski rad i čitaonicu Odeljenja umetnosti u kojoj se, sem korišćenja bibliotečkog materijala, održavaju programi koji popunjavaju fondove koji su tu smešteni.

Kulturno-obrazovna delatnost po broju, kvalitetu i raznovrsnosti (oko 150 književnih večeri, specijalnih ciklusa iz oblasti likovnih umetnosti, muzej zvuka, video projekcije) učinila je da Biblioteka grada postane stecište kulturnog života Beograda.

Pored knjige, kao grafičkog zapisa, puna pažnja poklanja-
na je i drugim medijskim mogućnostima komuniciranja Biblioteke i
čitalaca. Zvučni i video zapisi zauzimaju sve širi prostor u
programu rada Biblioteke. U saradnji sa Institutom za film orga-
nizovan je Video-studio, koji je beležio sve značajnije pro-
grame - književna, naučna predavanja, izložbe i na osnovu toga
formirao video-arhivu. Pokrenute su i "Video-novine" Biblioteke
grada - pripremljena su i emitovana tri broja. Deo te gradje
koristila je Televizija Beograd. U saradnji sa izdavačima radilo
se na obnavljanju "Novina čitališta beogradskog", ali usled
nedostatka finansija nije moglo doći do izdavanja.

U jedinstvenom istorijsko-kulturnom prostoru, popularno
nazvanom "Rimska dverana", gde se nalazi arheologija iz prvog veka,
ustaljeni su redovni programi: literarno-književna scena "Singidunum
castrum", Muzej zvuka, književni programi i koncerti. Početkom
ove godine počeo je da radi i "Studio znanja i umetnosti življenja"
gde se sa čitaocima vode razgovori o pročitanim knjigama.

Prošla godina ostaće zapažena i po radu Biblioteke na
izdavačkom planu. Pored redovnih bibliografskih publikacija, u
štampi se našlo nekoliko posebnih knjiga. U saradnji sa autorom
prof. Nenadom Simićem objavljena je monografija o prvom srpskom
skulptoru Petru Ubavkiću. U očekivanju su još dve knjige: "Druga
knjiga gradje za bibliografiju domaće i strane knjige o Beogradu"
i "Pretplatnici Vukovih dela". Za prvo savetovanje gradskih biblio-
teka pripremljena je i publikacija "Biblioteka grada u lokalnom
bibliotečko-informativnom sistemu". Pripremljena je i gradja za
izdavanje "Leksikona ulica Beograda".

Tokom prošle godine nastavljena je i proširena saradnja sa
mnogim kulturno-obrazovnim institucijama, naučnim i kulturnim rad-
nicima, saradnicima Biblioteke. Ta saradnja je posebno bila uspešna
sa Univerzitetom umetnosti, Srpskom akademijom nauka, Institutom za
film, Radio i Televizijom Beograda, izdavačkim radnim organizacijama
i drugima. Uspostavljena je poslovna veza sa Beobankom - štedionicom
koja je izrazila spremnost da putem povezivanja programa štednje i
čitanje finansira delatnost Dečje biblioteke.

KOLIKO
JE
KOLIKO

Uradjen je, i od strane Gradskog SIZ-a kulture usvojen, idejni projekat o uvodjenju informatike u programe obrazovanja u školama pri čemu će posebnu ulogu imati Biblioteka grada.

U stručnom pogledu najznačajniji događaj bio je organizovanje okruglog stola na temu "Izgradnja BIS-a". U vreme održavanja Sajma knjiga, bibliotečki radnici iz cele zemlje okupili su se da čuju i vide iskustva Biblioteke u izgradnji kompjuterizovanog lokalno-bibliotečko-informativnog sistema.

Razvoj samoupravnih i dohodovnih odnosa u Biblioteci grada sastavni je deo podruštvljavanja i jačanja javnosti rada. Unutar Biblioteke postoji koordinacija u radu samoupravnih organa i društveno-političkih organizacija.

Rekli bismo, na kraju, da je prošla godina bila obeležena pre svega konačnim privršavanjem ili završetkom onih poslova i zadataka koji su bili deo opšteg razvojnog programa Biblioteke grada Beograda, kao što su automatizacija, integracija i unapredjenje uslova rada i rada sa korisnicima.

II STANJE I ZAŠTITA KNJIŽNIH FONDOVA

Na dan 31.12.1989. godine, prema materijalnim inventarima knjižnih fondova (bez podataka o listovima i časopisima), Biblioteka je imala 485.114 knjiga i drugog bibliotečkog materijala.

STANJE FONDOVA

	<u>u 1988.</u>	<u>nabavljeno u 1989.</u>	<u>rashod u 1989.</u>
0	7.847	307	237
1	16.498	948	461
2	2.179	259	
3	67.518	2.591	1.923
5	17.150	479	974
6	25.363	1.342	727
7	31.120	1.366	7.483
8	207.945	8.568	23.576
9	<u>119.702</u>	<u>931</u>	<u>3.858</u>
	495.222	16.791	39.239

STANJE FONDOVA NA KRAJU 1989.

0	7.917		
1	16.985	473.374	
2	2.438	+ 11.740	nekonvencionalni bibliotečki materijal
3	67.518	485.114	
5	16.055		
6	25.470		
7	25.003		
8	192.937		
9	<u>116.775</u>		
	473.374		

Prema inventarnom stanju, knjižni fondovi Biblioteke grada Beograda povećani su u 1989. godini za 16.791 bibliotečkih jedinica. U opštem i posebnim fondovima, sem dečjeg i zavičajnog (Beograd) nalazi se 348.155, Dečjem fondu 94.818, "Beogradu" 20.897, u pokretnom 9.504 i neknjižnog materijala (ploče, kasete, dijafilmovi i dr.) 11.740.

I pored značajne nabavke (16.791 bibliotečkih jedinica) fond Biblioteke grada počeo je da opada. Razlog je revizija dečjeg odeljenja "Čika Jova Zmaj" gde je otpisano 37.774 publikacija i još 1.316 iz opšteg fonda, tako da je Biblioteka ukupno otpisala 39.293 knjiga, što je za 22.448 više od godišnje nabavke.

Sve otpisane knjige sprovedene su kroz grupni inventar, ali ne i kroz kataloge. Sprovedenje revizije kroz kataloge je dugotrajan posao (norma je 4.000 publikacija godišnje) i da bi se on valjano obavio potrebno je deset godina. U Biblioteci postoji samo pola radnog vremena za rashod pa je planom za 1990. godinu predviđeno da knjižničari sa inventara priteknu u pomoć. Koliko će se stvarno uraditi moći ćemo konstatovati na kraju sledeće godine, ali je sigurno da je rashod postao stalna svakodnevna obaveza.

Od ove godine, automatizacijom bibliotečkog poslovanja obuhvaćen je rashod, što umnogome olakšava posao. Podatak o rashodovanim publikacijama postojaće u bazi ili kao štampani materijal identičan podacima u inventaru. I dalje ostaje dugotrajan put rashodovanja kroz kataloge, koji će biti prevaziđen tek kada se ukinu klasični lisni katalogi i svi podaci budu u bazi računara ili kao štampani listinzi za dnevnu upotrebu.

Копиране
Зачувати? КМ.

Zaštita knjižnih fondova nije adekvatno sprovedena. Jedan broj aktuelnih knjiga, smeštenih u slobodnom pristupu još uvek je nezaštićen od nesavesnih članova biblioteke. Nije retka pojava da čitalac uzme knjigu bez zaduženja - stroga kontrola nije ni primerena biblioteci. Prilikom magnetne zaštite sigurno bi se sačuvala često dragocene publikacije ali taj sistem se kod nas još slabo primenjuje.

Optimalni uslovi za smeštaj knjiga ne postoje ni u magacinskim prostorijama. Knjige su često pretrpane u policama i oštećuju se prilikom izdavanja i vraćanja. Nije mali broj knjiga koje i sami čitaoci oštete prilikom korišćenja (ispisivanjem, podvlačenjem, izrezivanjem i kidanjem stranica, čak i celog sadržaja između korica).

Poseban problem predstavlja korićenje knjiga. Broj izvršilaca, tehnički i drugi uslovi ne dozvoljavaju korićenje potrebnog broja knjiga. Najtraženije knjige se koriste i po nekoliko desetina puta u toku godine, što znači da su izložene stalnom habanju. Veliki broj takvih knjiga već od izdavača je loše opremljen. Samo da pomenemo obaveznu lektiru, koja se najčešće izdaje u broširanom povezu, radi pristupačnije cene. Već posle dva čitanja takva knjiga se mora ponovo koričiti. Broj knjiga koje je potrebno zaštititi daleko prevazilazi mogući broj zaštićenih knjiga.

U prošloj godini ukoričeno je 1.408 knjiga, 235 tomova novina i 143 tomova časopisa.

III NABAVKA I OBRADA BIBLIOTEČKOG MATERIJALA

U 1989. godini knjižni fondovi uvećani su za 16.791 bibliotečkih jedinica. Bilo je 8.233 naslova, a prosečan broj primeraka po naslovu je 2.

NABAVKA PO FONDOVIMA

Naziv fonda	Naslovi	Primerci	Vrednost
X - opšti fond	6.054	13.171	1.985.830.700
D - Dečji fond	853	1.900	136.309.730
B - "Beograd"	795	860	171.987.850
U - umetnost (knjige	172	199	67.256.100
M - muzika "	50	67	10.379.000
P - pozorište "	54	56	2.603.000
Fi - film "	13	15	2.467.800
F - fotografija "	13	13	3.323.000
G - gramofonske ploče	209	490	49.465.000
Bl - bibliotekarstvo	14	14	2.184.000
Gk - geografske karte	6	6	1.911.000
	8.233	16.791	2.433.717.180

Plan nabavke je u potpunosti ispunjen. Grupna analiza po vrstama nabavke i dalje pokazuje određenu pravilnost s tim što je prevaga poklona nad kupljenim knjigama sve veća. Do pre nekoliko godina odnos kupovina - pokloni bio je otprilike pola-pola. Sada na ukupan broj kupljenih knjiga (1.747 naslova, 6.557 knjiga) otpada otprilike trećina nabavke. Isti je odnos (1:3) između vrednosti kupljene i ukupno nabavljene knjige. Na žalost, "zahvaljujući" hiper-inflaciji u prošloj, 1989. godini vrednost ukupnih prinova se poprilično istopila (2.432.917.180. - dinara za 16.790 knjiga, po čemu ispada^{da} je prosečna cena knjige bila oko 15 starih miliona, iako je ona u stvarnosti deset puta veća).

Glavnina kupovine otpada na Čitalište, preko koga je nabavljeno 1.666 naslova odnosno 6.371 primeraka (za šta je utrošeno 869.954.480.- dinara).

Može se reći da je kupovina preko Čitališta znatno poboljšana u odnosu na protekle godine, koje se naročito može videti po znatno povećanom broju Biltena novih knjiga (42 broja, dok je ranijih godina izradjivano oko 20 biltena).

Kupovina preko Čitališta u odnosu na fondove bila je usmerena uglavnom prema opštem fondu (1.222 naslova odnosno 5.374 primeraka). To je razumljivo s obzirom na važnost tog fonda, a naročito na broj čitalaca u odnosu na druga odeljenja. Ipak, minimalna nabavka preko Čitališta za posebne fondove govori o tome kako je izbor koji ono nudi ipak više primeren opštim fondovima. Kupovina za dečje odeljenje je vidno smanjena što je bilo prouzrokovano smanjenjem broja primeraka, naročito lektire, malim brojem čitalaca, revizijom. Inače, nema nikakvih razloga da kupovina za dečje odeljenje ne bude usklađena sa stvarnim potrebama Odeljenja. Isto se odnosi na Zavičajni fond koji se većim delom (triput više) snabdeva knjigama iz OJT. Mali obim kupovine za ostale posebne fondove govori, možda, i o potrebi poboljšanja "asortimana" knjiga u Čitalištu, naročito naučnom knjižom, priručnicima i sl.

Rekapitulacija ukupne nabavke kako po vrstama (načinu) nabavke tako i po UDK unutar švakog fonda (posebno za domaću, posebno za stranu knjigu) data je u odgovarajućim automatskim pregledima, i ovde dajemo samo uobičajene preglede.

PREGLED NABAVKE PO UDK

	Broj naslova		Broj primeraka	
	1988	1989	1988	1989
0	303	192	453	307
1	261	312	633	948
2	121	122	218	259
3	1282	1557	2150	2591
5	343	222	594	479
6	781	642	1381	1342
7	955	790	1585	1366
8	3525	3820	8023	8568
9	536	576	888	931
	8107	8233	16032	16791

Nabavka bibliotečkog materijala biće uvećana zbirkom geografskih karata, nastalih u Londonu poratnih decenija, ima ukupno 194 jedinice. Karte su štampane kopije radova nastavljača čuvenih kartografa: Ptolomeja, Merkatora i Gastalgija. Vremenski obuhvata raspon od pozne antike (III v) do kraja XVIII v. Najstarija po vremenu postanka je Tabula peutingeriana, izvor prvog reda za proučavanje topografije i komunikacija rimskog carstva; dva segmenta predstavljaju jugoslovenske oblasti uključujući i Srbiju. Najveći deo zbirke odnosi se na XVI, XVII i XVIII v. i prikazuje tadašnja geografska znanja o Dalmaciji, Hrvatskoj, Bosni, Srbiji, Ugarskoj (sa današnjom Vojvodinom), Rumuniji i Bugarskoj. Nekoliko karata na marginama sadrže i planove više gradova u Srbiji, pre svega Beograda. Naravno, čito su značajne karte iz vremena austro-turskih ratova u XVIII v. Znatno broj jedinica je u koloru, ostale u crno-beloj tehnici, i uzor su grafičkog rada. Nastala ličnom inicijativom, po naučnoj i kulturnoj vrednosti i broju jedinica može se reći da je jedinstvena u Beogradu. Znatno brojnije i raznovrsnije zbirke u NBS i SANU nipošto ne umanjuju njenu vrednost. Raritet prvog reda novčano se može približno proceniti samo po merilima većih inostranih antikvarijata. Najznačajnija prnova je od osnivanja BGB i, sa ranijim kopijama retkih karata, pouzdan je osnov za dalje razvijanje kartografske zbirke Zavičajnog odeljenja. Zbirka je kao legat (Aćimović Riste i Radice, kolekcionara) namenjena Biblioteci grada Beograda i biće inventarisana početkom 1990 godine.

Plan inventarisanja je blagovremeno ispunjen (16.500-16.791) dok je predviđeni broj prinovljenih naslova daleko nadmašen: on iznosi 8.233 naslova (6583 novih, 1441 dokupljeni, 209 neknjižnog materijala). Ovako velik broj prinovljenih naslova glavni je učinak inventara, i jedan od najočiglednijih dokaza superiornosti nove tehnologije.

Kompjuterski prenos podataka u Odeljenju za rad sa korisnicima vrši se, kao što je poznato, odmah nakon inventarisanja knjiga: tog časa u publični kompjuter stanu informacije o nabaljenim naslovima; bili oni stari ili novi, i ma kom fondu pripadali. U odnosu na raniji period, ažurnost je višestruko povećana, naročito kad je reč o prenosu kataloških podataka koji često stignu i pre knjige. Slična je situacija i sa nabavkom za udružene biblioteke. Često opštinske biblioteke nabave knjigu pre Biblioteke grada: to je zato što Biblioteka kupljenu (u programu koordinirane nabavke) knjigu ne može da inventariše pre nego što je obradi, izradi Bilten novih knjiga i listiće za udružene biblioteke. Može se slobodno reći da matična biblioteka obaveze prema udruženim bibliotekama izvrši brže nego prema sebi: ali to je samo posledica neophodne koncentracije poslova na jednom mestu.

Grupni inventar se izrađuje automatski, a prateće rekapitulacije veoma savesno i ažurno. Od ove godine rakapitulacije iz grupnog inventara izrađjivaće se automatski.

Učinak obrade nadmaša planirani godišnji obim (5.600 - 8.233), a kod katalogizatora je, na žalost, i fizički obim (ukucavanje) dosta visok. Srećna je okolnost što su tokom protekle godine poslovi inventarisanja i obrade sinhronizovani. Negativna okolnost je što, sticajem okolnosti, obrada, kao i klasifikacija, radi na "dve trake" (obrada za Čitalište i za Matičnu kuću): jaz između kompjuterskih brojeva je sve veći, to stvara velike teškoće prilikom pripremanja biltena, bibliografija, štampanja listića. Kompjuterizacijom Čitališta, obradjeni su i svi stari naslovi iz Čitališta, što je bilo dodatno opterećenje, kao što je, u principu opterećenje i sama obaveza da sve naslove iz Čitališta, nezavisno od njihovog kvaliteta, obradimo (i kupimo u jednom primerku) jer bi u suprotnom dolazilo do upražnjavanja kompjuterskih brojeva i raskoraka u kataloškim podacima.

Klasifikacija nužno prati broj naslova, broj UDK-indeksa je, razumljivo, uvek veći.

Od prošle godine predmetni katalog se izrađuje na nivou kompletne nabavke. U okviru kompletiranja programa AOP Biblioteke predviđeno je, izrada tezaurusa i prenos podataka u publicno odeljenje.

Za centralne kataloge (autorski, stručni, naslovi, predmetni, topografski) uradjeno je 48.189 kataloških listića, dok su predmetni i tematski katalog u Odeljenju za rad sa decom uvećani za 152, odnosno 95 kataloških listića.

Za predmetni katalog savremene gradje o Beogradu izradjeno je 530 jedinica.

Nabavka udruženih biblioteka

Više puta je isticano kako sama kompjuterizacija daje veći integracioni efekat (i to u najvažnijem, stručnom pogledu) nego normativna. Otkako je izradjen AOP-program za Čitalište - a on ne bi bio moguć da u BIBLISU nije unapred koncipiran - kvalitet zajedničke nabavke je bitno poboljšan. I pored duplog popisa, i izrade samog programa, uradjeno je dvostruko više biltena novih knjiga od uobičajenog, i planiranog broja. Zahvaljujući veoma preciznoj sinhronizaciji poslova izmedju Odeljenja za nabavku i obradu i Čitališta, kao i selektivnom, ali ipak širem prenosu podataka, sada Čitalište raspolaže informacijama o trostruko više naslova nego dosada (što ima isti efekat kao da je za toliko povećalo ogledne primerke).

Kad nema nepredviđenih tehničkih prepreka, podaci sa obrade - zajedno sa pratećim informativnim sredstvima: biltenima, listićima - stižu do Čitališta veoma brzo, u svakom slučaju brže no ikad. I isporuke Čitališta po narudžbenicama su veoma ažurne, s tim što nova knjiga ne može da stigne u Biblioteku grada Beograda pre nego što se uradi sav stručni posao za sve udružene biblioteke.

Program Čitališta, kao što je poznato, sada obezbeđuje formiranje kataloga kupovine i izradu grupnih pregleda kupovine za svaku biblioteku.

IV KORISĆENJE BIBLIOTEČKOG MATERIJALA I RAD SA KORISNICIMA

Proširenje kruga korisnika je orijentacija Biblioteke još od njenog osnivanja. Njeni pozajmni fondovi isključivo su crenuti čitaocima i njihovim potrebama.

U 1989. godini Biblioteka grada imala je 24.570 redovnih članova: odraslih 22.191, dece 2.379. Medjutim, broj korisnika usluga Biblioteke mnogo je veći, jer su njene fondove - na osnovu zajedničkog članstva - koristili takodje i članovi drugih beogradskih opštinskih biblioteka.

STRUKTURA UPISANIH ČLANOVA

	<u>1988.</u>	<u>1989.</u>
1. učenici	5138	6059
2. studenti	7816	8711
3. službenici	2336	2842
4. penzioneri	805	773
5. radnici	466	543
6. ostali	3614	3263
7. deca	<u>2281</u>	<u>2379</u>
	22456	24570

Prelaskom u novu zgradu broj članova se stalno povećava. U odnosu na prošlu godinu u Odeljenju za rad sa odraslim korisnicima upisano je 2000 novih redovnih članova više. Broj dece u dečjim odeljenjima stagnira, držeći neslavan "rekord" po hiljadu članova u svakom ogranku. Postoje, medjutim, objektivni razlozi za prebačaj u jednom odnosno podbačaj u drugom odeljenju.

Problem dečije gradske biblioteke već niz godina stoji otvoren. Iselivši većinu svojih fondova iz Zmaj Jovine br.1 biblioteka je očekivala adaptaciju tog prostora, verujući da je napokon došlo vreme da Beograd dobije specijalizovanu dečiju biblioteku. Međutim, nedostatak sredstava je učinio svoje pa su posle tri godine uzaludnog iščekivanja novca, prostorije ustupljene Beobanci na privremeno korišćenje, da se posle dve godine u adaptirane prostorijske useli dečija biblioteka. Dotle, u uslovima u kojima rade oba odeljenja teško da se može govoriti o unapredjenju rada i proširivanju kruga korisnika. Savremeno dete koje je izloženo uticaju velikog broja medija ne može prihvatiti biblioteku samo kao mesto gde se može pozajmiti knjiga. Ako znamo da se korisnik biblioteke formira u najranijem uzrastu, onda je sigurno da ukalupljenim "srednjovekovnim" sistemima rada svakodnevno gubimo veliki broj potencijalnih korisnika. Rad sa dečijim fondom niukom slučaju nije puko izdavanje publikacija. U novu biblioteku treba uvesti nove sadržaje, mladim korisnicima ponuditi: od igroteke do fonoteke i kompjutera, na kojima će uz igru dete prihvatiti novu tehnologiju. Od programa za igru do programa za pronalaženje informacija razdaljina nije velika.

S druge strane, veliki pritisak na novu zgradu u Knez Mihailovoj 56 govori da optimalni uslovi, uz dobar fond u savremenu tehnologiju, garantuju siguran uspeh. Osim što je radilo nedeljom (9-13 h), Odeljenje za rad sa odraslim korisnicima je u prošloj godini produžilo svoje radno vreme do 22 h. Nudeći brže novu, aktuelnu knjigu, mogućnost telefonskog produžavanja roka vraćanja i negujući druge savremene forme rada, Biblioteka je obezbedila stalni porast broja korisnika. Unošenjem "zatečenog" fonda u bazu podataka, mogućnost, predmetnog, i svakog drugog pretraživanja bitno će povećati brzinu i poboljšati kvalitet usluga; dostupnost jednog terminala korisnicima doprineće da se izuzetno uspešan razvoj nastavi i dalje.

Svim korisnicima Biblioteke izdato je ukupno 562.759 knjiga. Odraslim korisnicima je izdato 479.720 publikacija, a u dečijim odeljenjima 83.039 (uzgred, ispade da je broj izdatih knjiga, po članu u dečijem odeljenju duplo veći nego u Odeljenju za odrasle, što je naravno smešno, i samo kazuje da je podatak Odeljenja za odrasle kompjuterski tačan, a dečijeg samo slobodna procena).

STRUKTURA PROČITANIH KNJIGA

	<u>1988.</u>	<u>1989.</u>
0 opšta grupa	2.727	1.335
1 filozofija	16.245	22.560
2 religija	2.860	1.842
3 društvene nauke	21.565	22.625
5 prirodne nauke	16.613	21.383
6 primenjene nauke	13.278	23.142
7 umetnost	17.808	8.971
8 književnost	220.381	354.690
9 istorija, geograf. biografije	19.446	23.172
dečije knjige	<u>114.307</u>	<u>83.039</u>
	445.321	562.753

Kompjuterskom analizom čitanosti fonda po UDK grupama kao i do sada lepa književnost znatno nadmaša ostale oblasti, sa porastom od skoro 50% u odnosu na prošlu godinu. Značajno povećanje je uočljivo i u oblasti filozofije, prirodnih nauka, istorije a naročito u grupi primenjenih nauka - što ohrabruje, s obzirom da se Biblioteka orjentiše na veću nabavku stručne i naučne literature. Nevolja je što je, stručna knjiga znatno skuplja i što je Biblioteka teško može da obezbedi u potrebnom broju primeraka. Jedan primerak takve publikacije (bar najznačajnijih i najskupljih) čuva se u čitaonici stručne i priručne literature što unekoliko ublažava - ali ne rešava problem.

Manje su bile korišćene knjige iz opšte grupe (priručnici, rečnici, bibliografije i dr.), što je prirodno, religije, što je takodje razumljivo, i umetnosti, što takodje ne iznenadjuje jer dobar deo knjiga iz grupe 7 otpada na separate iz umetnosti i knjige na stranim jezicima, naravno kada je reč o opštem fondu.

Biblioteka nekuje fond umetnosti i kao posebnu zbirku koja sadrži knjige iz svih oblasti umetnosti, a najviše iz oblasti likovnih. Iako je čitaonica bila maksimalno korišćena, još uvek veći broj korisnika donosi svoje knjige, odnosno čitaonica umetnosti se više koristi kao učionica.

Kako sada imamo detaljne preglede nabavke, oni upoređeni sa podacima o čitanosti govore o korelaciji nabavke po UDK i korišćenju fondova po istim parametrima. Tačno polovina nabavke otpada na grupu 8; dok je materijal po ostalim grupama raspoređen srazmerno njihovoj važnosti, čitalačkim interesovanjima i izdavačkoj produkciji.

Dečje odeljenje "Čika Jova Zmaj" vršilo je tokom maja i juna reviziju knjižnog fonda, radi čega je bilo zatvoreno za publiku, pa je iz tih razloga broj izdatih knjiga znatno manji od uobičajenog.

Smeštaj stručnog kataloga u čitaonicu stručne i priručne literature dalo je dobre rezultate. Korišćenje ovog kataloga, prvo-razrednog informativnog sredstva, zahteva znanje, vreme i pomoć bibliotekara. U tom smislu bibliotekar-informator u čitaonici je dragocena pomoć korisnicima stručnog kataloga. Istovremeno, u samom Odeljenju za rad sa odraslim korisnicima gde dnevno prodje od 800-1200 posetilaca, smanjena je gužva i poboljšani su uslovi za rad, a i informisanost čitalaca je znatno bolja.

V KOMPJUTERSKI PROGRAMI U BIBLIOTECI GRADA BEOGRADA

Program AOP za dve godine svog funkcionisanja, pokazao je svoju efikasnost: efekti - i što se tiče redovnog obavljanja poslova i izrade informativnih sredstava, i mogućnosti pretrage, i brzine i sveobuhvatnosti - su takvi da ih je jednostavno nemoguće izraziti materijalnim (statističkim) ekvivalentom. Reč je sasvim novom, bitno novom poslu koji obezbeđuje stvaranje sasvim novog tipa biblioteke, u kojoj će protok informacije biti momentalan, u kojoj će kompjuterska informacija zameniti lisne kataloge itd. Kada se to dogodi, samo taj efekat - odstranjivanje listića, ili njihovo svodjenje^{na} minimum - opravdaće sva materijalna ulaganja u program.

Međutim, njega treba i dalje unapredjivati i usavršavati. I, što je važnije, obezbediti mu optimalne tehničke preduslove.

Sa 1990. godinom bibliotečko poslovanje biće zakruženo: pored inventara prinova uradjen je inventar rashoda; završena je rekapitulacija grupnog inventara; uradjen je program grupnog inventara rashoda, abecedno-predmetni registar i registar ličnosti. Program je sve savremeniji i zakruženiji, ali prostora u memoriji kompjutera je sve manje. Kao najozbiljniji, pojavljuje se problem prenosa odgovarajućih a neophodnih podataka u publična odeljenja (rashodovane knjige, predmetni katalog, abecedno-predmetni registar itd.) Vreme je da se razmišlja - pogotovu sad kad smo velika integrisana biblioteka kojoj sadašnja tehnika treba i na drugim mestima - o nabavci većih kompjutera koji bi direktno povezivali i sinhronizovali sve stručne poslove Biblioteke. To bi omogućilo da se unese cec fond, da se izvrši kompletna revizija, da se automatski registruje svaki rashod i sl., da se počne sa postepenim ukidanjem lisnih kataloga; o količini i kvalitetu informacije - što je duša bibliotekarstva - i da ne govorimo.

Program AOP sem na bibliotečko poslovanje primenjeni su na koordiniranu nabavku (Beogradske čitralište) evidenciju o mreži (Matično odeljenje) i računovodstveno-knjigovodstvene poslove.

VI. ISTRAŽIVAČKO-DOKUMENTARNA DELATNOST

U protekloj godini rad u Zavičajnom odeljenju bio je usredsređen na pripremu za objavljivanje "Leksikona beogradskih ulica" i drugog dela "Gradje za bibliografiju jugoslovenske i strane knjige o Beogradu".

Gradja za "Leksikon beogradskih ulica" je redigovana, prekucane su i korigovane jedinice, skraćenja i dopune, ali još nisu konačno izabrane fotografije. "Leksikon beogradskih ulica", objavljivanje se očekuje do juna 1990, pružiće rezultate prvog istraživačkog projekta biblioteke grada Beograda i, po obimu i iscrpnosti istražene objavljene i arhivske gradje, prvog projekta o imenima beogradskih ulica od početka njihovog imenovanja.

Druga knjiga bibliografske gradje o Beogradu, konačno je odobreno za štampanje zajedno sa imenskim registrom; obavljena je korektura prvog preloma predmetnog registra. Bibliografska gradja, čije objavljivanje se očekuje krajem januara ili tokom februara 1990. godine, pokazaće naučnu, kulturnu i publicističku vrednost dela prinovljenih između 1969. i 1979. godine.

Istraživanje zavičajne gradje izvan biblioteke grada Beograda nastavljeno je u Pedagoškom muzeju. Istraživanje je usredsređeno na obimnu rukopisnu zbirku. Izabrano je 620 jedinica. Istovremeno je obavljeno i prethodno ispitivanje kartografske zbirke Gradskog geodetskog zavoda i odabrano oko 40 jedinica, koje će, kada zbirka bude iscrpno pregledana i ostale jedinice odobrene, u kopiranom vidu biti dragocena prnova fonda. Pregledana je i jedna privatna kolekcija istorijskih karata od oko sto jedinica, od kojih su neke, po oceni kartografskih stručnjaka, raritetne. Istraživanje je preduzeto i u Rimu, u Nacionalnoj biblioteci i Ratnom arhivu. Ono je dalo rezultate iznad prethodnih očekivanja.

Od predmeta za koje su se interesovali ne samo članovi Biblioteke nego i institucije, posebno se ističu oni od značaja za Geodetsku upravu i Radio-televiziju Beograd.

Snimljeni su materijali za projekt "Istorije geodetske službe u Beogradu" (objavljeno krajem 1989. pod naslovom "150 godina Geodetske službe Beograda, 1939-1989") i za prvu epizodu emisije "Istorija matematičke nastave u Srba".

VII. BIBLIOGRAFSKO-INFORMATIVNA I IZDAVAČKA
DELATNOST

Tokom 1989. godine, u okviru posebnih izdanja Biblioteka je bila angažovana na dva projekta:

- ✓ - "Beograd, njegove ulice i trгови" - Leksikon (u saradnji sa Kulturnim centrom Beograda) i
- ✓ - "Gradja za bibliografiju jugoslovenske i strane knjige o Beogradu".

Oba dela treba da budu realizovana u 1990. godini.

Medjutim, u saradnji sa Skupštinom grada Beograda, uz podršku Republičke zajednice nauke i samog autora Nenada Simića, Biblioteka je izdala monografiju o prvom srpskom skulptoru Petru Ubavkiću. Knjiga je rezultat višegodišnjeg istraživanja arhivske i druge gradje u zemlji i van nje, posebno u Italiji. Razlozi da se Biblioteka grada pojavi kao izdavač ove publikacije su višestruke, pre svega reč je o rodonačelniku srpske skulpture, dok je autor prof. Nenad Simić legator, koji je svoju veliku biblioteku zaveštio Biblioteci grada.

Inače, Biblioteka je redovno izdavala svoje serijske publikacije:

- ✓ - Bilten novih knjiga, (kompjuterska obrada)
- ✓ - Bibliografija novih naslova (kompjuterska obrada)
- ~~✓ - Bibliografija recenzija i~~
- ✓ - Odabrane knjige za decu (anotirana dečija bibliografija).

Da je znatno poboljšana kupovina preko čitališta vidi se po povećanom broju Biltena novih knjiga (42 broja, dok je ranijih godina izradjivano oko 20 biltena). Bilten je u stvari bibliografija kupovine, sredjen po UDK, uz kompletan bibliografski opis štampaju se i dva registra (autorski i naslovni).

Obim bibliografije je znatno veći od predjašnjeg, pre svega zbog kompletnog listića, a njen izgled je u svakom pogledu poboljšan.

Posebno treba istaći aktuelnost bibliografije. Nova, kompjuterski izrađena bibliografija je u potpunosti aktuelna, štaviše, ponekad se u njoj nađe i knjiga koja još uvek nije u fondu (naručena a neisporučena). To se događa stoga što knjige iz čitališta ulaze u bibliografiju često pre inventiranja, o ulažanju u kataloge da i ne govorimo. Na taj način dobili smo informativno sredstvo prvorazrednog značaja.

Karakterističan broj koji prati svaku bibliografsku jedinicu omogućava čitaocu da preko informatora u Odeljenju za rad sa čitaocima proveri da li je knjiga na mestu, i da je tako poruči.

VIII INFORMATIVNA I KULTURNO-OBRAZOVNA DELATNOST

Tokom 1989. godine na tribini "Beogradskog čitališta" i u Čitaonici umetnosti održano je 59 književnih programa. Godišnji plan koji predviđa oko 60 takvih manifestacija u potpunosti je ostvaren.

Književni programi Biblioteke grada Beograda odvijaju se u nekoliko ciklusa (promocije, portreti, razgovori, predavanja, iz književnih radionica...). Već dve godine postoji izuzetno uspešna saradnja sa Društvom za estetiku Srbije. Tokom 1989. godine, povodom jubileja Dositeja Obradovića, održano je niz predavanja. Za narednu 1990. godinu predviđen je ciklus o Frojdu.

Biblioteka grada Beograda (književna tribina) godinama sudeluje u kulturnoj animaciji međunarodnog Oktobarskog susreta pisaca u Beogradu, kada je domaćin mnogim stranim i domaćim piscima na literarnoj večeri. I beogradska promocija dobitnika evropske nagrade za književnost koju dodeljuje Književna opština Vršac tradicionalno se odvija u Biblioteci grada Beograda.

U književnoj i kulturnoj aktivnosti tribine važno mesto pripada saradnji sa inostranim kulturnim centrima. Tokom 1989. godine održane su književne večeri u saradnji sa kulturnim centrom Madjarske, Italije, Švedske, Austrije i SR Nemačke.

U proteklom periodu održani su sledeći programi:

1. SEOLE (Aleksandar Saša Petrović, Nikola Milošević, Milan Damjanović),
2. Karlo Emilio Gadda: SAZNANJE BOLA (Serdjo Turkoni, Milan Piletić, Nikola Bertolino),
3. Vladeta R. Košutić: STRADANJA JEZIKA CIRILIČNOG (Vladika Danilo Budimski, Milica Grković, Ljubomir Ranković i autor),
4. Djoko Stojičić: TAČKA OSLOMCA (Ratko Božović, Milivoje Pavlović, Šlobodan Filiponović, autor),

5. Manojle Gavrilović: SVETLOST ĆIRILICE (Djordje Janić Dragan, Lakićević, autor),
6. Džek Keruak: DARMA LUTALICA (David Albahari, Staniša Nešić, Ivana Milankova),
7. Djordje Simić: ČOVEKOLIKE PRIČE (Bora Oljačić, Milovan Vržina, Ljubomir Ninković, Svetozar Ranković, autor),
8. Slaven Radovanović: KREMANSKA RUŽA (Nikola Milošević, Branislava Jevtević, Milan Mladenović, autor),
9. Dragan Stojanović: SVETSKA KNJIŽEVNOST (Jovica Aćin, Zorica Bečanović, Radoslav Petković, autor),
10. Milan Damnjanović: POKUŠAJ JEDNOG TUMAČENJA "GORSKOG VIJENCA" (predavanje),
11. Milan Mladenović: DUŠE GRADOVA (Čedomir Mirković, Adam Puslojić, Ljiljana Šop, autor),
12. Zoran Djukanović: TOMAS MAN ILI FILIP K. DIK (Ješa Dene-gri, Vasa Pavković, autor),
13. Dobrica Erić: PISMO KRALJICI CVEČA (Moma Dimić, Dragan Lakićević, autor),
14. David Albahari: MORTE DI RUBEN RUBENOVIC (Milorad Pavić, Silvio Ferari, Snježana Hefti, autor),
15. Stevan Pešić: TIDETANCI (Mića Popović, Boro Drašković, autor),
16. Jovan Cvijić/Ivo Andrić: O BALKANSKIM PSIHIČKIM TIPOVIMA (Svetlana Velmar Janković, Petar Džadžić, Miljana Radovanović, Žarko Trebješanin),
17. Nada Popović-Perišić: LITERATURA KAO ZAVODJENJE (Aleksandar Jerkov, Novica Milić, autor),
18. Ljubica Miletić: DISANJE NA TRSKU (Čedomir Mirković, Zoran Rankić, autor),
19. Ranko Mitrović: SRPSKA ZDRAVICA (Srba Ignjatović, Taško Načić, autor),
20. Bartolomeo Kunibert: SRPSKI USTANAK I PRVA VLADAVINA MILOŠA OBRENOVIĆA (Svetlana Velmar Janković, Radoš Ljušić, Dušan Pataković),
21. Velimir Čurgus-Kazimir: Iz književnih radionica
22. Duška Vrhovac: GODINE BEZ LETA (Miroslav Egerić, Nada Popović-Perišić, Milan Mihajlović, Milić od Mačve, Tatjana Olujić),
23. Mišel Fuko: ISTORIJA SEKSUALNOSTI II-III (Novica Milić, Obrad Šavić, Branko Jelić, Milan Komnenić),

24. Bogdan Tirnabić: OGLED O PAJI PATKU (Igor Mandić, Zoran Djukanović, Ivan Čolović, autor),
25. Anica Savić-Rebac: STUDIJE I OGLEDI I-II (Ljiljana Crepa-
jac, Svetlana Slapšak, Darinka Žličić),
26. Julijan Kornhauzer: NAČELNE TEŠKOĆE (Julijan Kornhauzer,
Petru Krdu, Biserka Rajčić, Predrag Dojčinović),
27. Radivoj Stanivuk: TAMNA GRADITELJKA (Ljiljana Šop, Staniša
Nešić, Vico Dardić, autor),
28. PRINCIPI "HAZARDSKOG REČNIKA": (Zoran Gluščević, Milan
Damjanović, Dušan Stojić),
29. Karlo Ginzburg: SIR I CRVI (Dušan Bataković, Vojislav
Pavlović),
30. RADOSLAV PETKOVIĆ: Iz književnih radionica
31. Staniša Nešić: MITOLOGIJE (Vasa Pavković, Ljiljana Šop, autor),
32. Rada Iveković: SPOROST - OPOROST (Nada Popović-Perišić,
Stevan Pešić, autor),
33. Zoran L. Božović - Vesna L. Čolić: RAZGOVORI O UMETNOSTI
(Zoran Gluščević, Kosta Vasiljković, Djordje
Kadijević, autor),
34. Svečana akademija povodom 80 godina života i šezdeset
godina rada profesora Djordja Kostića,
35. Svetlana Slapšak: HRONOSPORE (Nikola Milošević, Nada
Popović-Perišić, Slobodan Mašić, autor),
36. Vitomir Teofilović: PRIMERI OPTIMIZMA (Vasilije Kalezić,
Milan Vlajčić, Nada Popović-Perišić, Slobodan
Mašić, Svetlana Slapšak),
37. Deni de Ružmon: BUDUĆNOST JE NAŠA STVAR (Kosta Čavoški,
Tatjana Milivojević, Dragoš Kalajić),
38. Verner Herceg: FICKARALDO (Tomislav Gavrić, Nenad Dukić,
Milan Duškov),
39. VEĆE "KNJIŽEVNE REČI": gosti su redakcija lista i saradnici
40. HLEB I SAN: Antologija poezije jugoslovenskih pesnikinja
(Mira Alečković, Aurora Marija Savedra, Ajša Zahi-
rović, Dušica Žegarac, Aleksandar Hadži-Djordjević),
41. Vladimir Cvetanović: VUKOVIM TRAGOM NA KOSOVU (Novak
Kilibarda, Dragan Lakićević, Zorica Cvetanović,
Danilo Gligorić, autor),
42. Slavomir Mrožek: CINKARENJA I DRUGA POTKAZIVANJA (Bise-
rka Rajčić, Petar Lazić, Aleksandar Baljak, Milan
Duškov),

43. POBUNA TELA. Predavanje Vladete Jerotića
44. KOSOVO U PAMĆENJU I STVARALAŠTVU: Razgovor o časopisu "Raskovnik" (Hatidža Krnjević, Olga Zircević, Miodrag Matićki, Ljubinko Radenković, Nenad Ljubinković),
45. Petar Milosavljević: NOVI SAD NA VATRI (Petar Džadžić, Vasa Pavković, Ljiljana Šop, autor),
46. DOSITEJEV IMPERATIV UKUSA: Predavanje Milana Damnjanovića
47. VEĆE FERENCA JUHASA: (Ferenc Juhas, Eugen Verber, Stevan Tontić),
48. DOSITEJ OBRADOVIĆ IZMEDJU PRAVOSLAVLJA I ZAPADNE PROSVEĆENOSTI. Predavanje Vladete Jerotića,
49. Mladen Srdjan Volarević: VESTI SA GRANICE (Enriko Josif, Predrag Marković, Branislav Čiga Jerinić, autor),
50. Tibor Deri: DUGA TOPLA JESEN (Zoran Gluščević, Sava Babić, Fédja Bjelac),
51. Luj-Vensan Toma: SMRT DANAS (Vladeta Jerotić, Žarko Trebješanin, Ivan Čičević)
52. Miroslav^a Mina Kovačević: NEZABORAV (Zoran Gluščević, Moma Dimić, Miroslava^a Mina K., Ljiljana Blagojević),
53. Dragoš Kalajić: KOSMOTVORAC (Igor Mandić, Nikola Milošević, Dragan Jovanović-Daničev, autor),
54. Sava Babić: PREVESEJI (Milorad Pavić, Branimir Čović, Goran Rađaković, autor),
55. Jelena Lengold: PROLAZAK ANDJELE (Predrag Marković i autor),
56. INTERVJU KAO LITERATURA / STARA GARDA Stevana Stanića i HILANDARSKI RAZGOVOR Mome Dimića (Učesnici: Boško Petrović, Miloš Gligorićević, Ljiljana Blagojević, Jovan Jovičić i autor),
57. PRIVILEGISANI TRENUCI - UMETNOST I SPOZNAJA (Dušan Pajin, Nataša Popivođa, Miško Šuvaković),
58. Aharon Apelfeld: BADENHAJM 1393. (Ana Šomlo, Milan Čolić, David Albahari i Goran Sultanović).

Odeljenje umetnosti organizovalo je preko 50 raznovrsnih programa (nove knjige, predavanja, izložbe, koncerti, Muzej Zvuka) što je znatno više od broja predviđenog godišnjim planom. Uspostavljena je veoma uspešna saradnja sa SANU, Filozofskim fakultetom, Univerzitetom umetnosti - posebno sa katedrom za istoriju i teoriju umetnosti, Arhitektonskim i Gradjevinским fakultetom, Zavodom za zaštitu spomenika kulture, beogradskim muzejima, ULUS-om i Narodnom bibliotekom. Zahvaljujući toj saradnji realizovan je jedan broj zapaženih programa. U programima Odeljenja umetnosti učestvovali su priznati stručnjaci iz oblasti likovnih, primenjenih i muzičke umetnosti, pozorišta filma i fotografije.

Tokom 1989. godine u okviru ciklusa "razgovor o Novim knjigama" predstavljene su sledeće publikacije:

1. Mirjana Šakota: STUDENIČKA RIZNICA (učestvovali: akademik Vojislav J. Djurić, akademik Gordana Babić, dr. Bojana Radojković i autor),
2. Janko Radovanović: IKONOGRAFSKA ISTRAŽIVANJA SRPSKOG SLIKARSTVA XIII i XIV VEKA (Učestvovali: akademik Radovan Samardžić, prof. dr. Sreten Petković, docent dr. Branislav Todić i autor),
3. Slobodan Ćurčić i Branislav Todić: GRAČANICA (učestvovali: akademik Gordana Babić, prof. dr. Slobodan Nenadović, prof. dr. Sreten Petković i autor),
4. ESFIGMENSKA POVELJA DESPOTA DJURDJA (Autori Dimitrije E. Štefanović, Pavle Ivić, Vojislav J. Djurić i Sima Ćirković. Učestvovali: Vera Jerković, Branislav Todić, Mirjana Živojinović i autori),
5. ZBOBNIK RADOVA SA MEDJUNARODNOG NAUČNOG SKUPA POVODOM 800 GODINA STUDENICE I STOGODIŠNJICE SANU (Učestvovali: akademik Vojislav J. Djurić, prof. dr. Jovanka Kalić, Radomir Stanić i dr. Marica Šuput).

Predavanja

1. RAZGOVOR O UMETNOSTI KNJIGE. Ovo predavanje i razgovor o ilustraciji knjige održao prof. Dušan Petričić.
2. RAZGOVOR O UMETNOSTI KNJIGE. - održao prof. Bogdan Kršić.
3. KERAMIKA AUSTRALIJE - predavač Eleonora Druk.
4. ISTORIJAT GRADNJE NARODNOG POZORIŠTA U BEOGRADU - predavanje (uz projekciju slajdova) održao dr. Žorž Popović.
5. REKONSTRUKCIJA NARODNOG POZORIŠTA U BEOGRADU - predavanje održali projektanti - arhitekte Ljubomir Zdravković i Slobodan Drinjaković.
6. NOVA OTKRIĆA NA SPOMENICIMA SRBIJE. Uz projekciju slajdova govorio dr Srdjan Djurić.
7. "BEOGRADSKA TVRĐJAVA KROZ ISTORIJU" (ciklus predavanja) O antičkom Singidunumu govorio je akademik Milutin Garašanin.
8. "BEOGRADSKA TVRĐJAVA KROZ ISTORIJU". O beogradske tvrđavi u srednjem veku govorio je dr Marko Popović.
9. "BEOGRADSKA TVRĐJAVA KROZ ISTORIJU". Dr Marko Popović održao je predavanje posvećeno beogradske tvrđavi u XVII i XVIII veku.
10. "BEOGRADSKA TVRĐJAVA KROZ ISTORIJU". Predavanje o rezultatima iskopavanja Narodne biblioteke i arheološkim iskopavanjima na Kosančićevom vencu održala dr Gordana Tomašević.
11. INDIJA - ZEMLJA - KULTURA - LJUDI. Predavanje organizovano povodom IX Samita nesvrstanih zemalja a u saradnji sa časopisom "Kulture istoka" i Jugoslovensko-Indijskim društvom za nauku i kulturu. Učestvovali: Rade Milisavljević, Jovan Nikolić i Dušan Pajin.

12. SRPSKI VOJNICI - PUTOPISCI ISTOKA. (O putopisima dobrovoljaca Odeske divizije koji su u godinama I svetskog rata putovali kroz Sibir do Dine, da bi morskim putem stigli do Soluna i pridružili se borcima na Solunskom frontu. Učestvovali: Živorad Krstić, Radosav Pušić i Dušan Pajin.

13. O TRADICIJI U SAVREMENOJ KINI. Učestvovali: Viktorija Vukićević i Radosav Pušić.

14. O JAPANCIMA I POIMANJU PRIRODE U JAPANU. Govorili su: Ken Nagasaki, prof. Čuo univerziteta u Tokiju i dr. Ljiljana Djurović.

15. ARABSKO-ISLAMSKA KULTURA U SVETSKOJ BAŠTINI. Govorili: Rade Bošković i Miroslav Tanasijević.

16. Kineska poetska razmišljanja. Učestvovali su: grupa "Akademija kruškovog drveta" i profesori: Vu Bilan, Ding Jungšou i Viktorija Vukićević.

17. SRBI U 18 VEKU. Predavač akademik Radovan Samardžić.

I z l o ž b e

Od izložbi, pomenućemo samo one veće, koje su privukle ozbiljniju pažnju posetilaca.

1. "BEOGRAD NA STAROJ FOTOGRAFIJI" iz zbirke Odeljenja arhitekture Muzeja grada Beograda (Atrijum).

2. "STUDENIČKA RIZNICA". Izložba publikacija pevodom promocije knjige M. Šakote (Čitaonica Odeljenja umetnosti).

3. IZLOŽBA GRAFIKA. U čast otvorenog grafičkog ateljea 7 u Narodnom muzeju (Atrijum).

4. IZLOŽBA SLIKA ILIJE VUČIĆA (Atrijum).

5. IZLOŽBA AKVARELA ŽIVOJINA VELIMIROVIĆA (Atrijum).

6. "BEOGRADSKA TVRDJAVA NA STARIM PLANOVIMA I GRAVIRAMA". (Čitaonica Odeljenja umetnosti).

7. Izložba crteža Savete Mihić (Atrijum).

8. PASTELI I AKVARELI DJORDJA KOSTIĆA. (Čitaonica Odeljenja umetnosti).
9. KOSOVO U ILUSTRACIJAMA VASE POMORIŠCA. (Atrijum).
10. "PRVA KONFERENCIJA NESVRSTANIH ZEMALJA" (Atrijum).
11. "ČETRNAEST GRAFIKA MILANA KONJOVIĆA" (Atrijum).
12. DOSITEJEVO DOBA (1739-1811) IZLOŽBA POVODOM 250. GODIŠNJICE RODJENJA DOSITEJA OBRADOVIĆA (Atrijum).
13. "TPI GODINE RADA BIBLIOTKE GRADA BEOGRADA U NOVOJ ZGRADI". (Atrijum).
14. "RADOST EVROPE". Izložba dečijih knjiga iz Savezne Republike Nemačke. Izložba postavljena usarađnji sa Kulturnim centrom Savezne Republike Nemačke. (Atrijum).

Uz pomenute, po aspektu iz kojeg su osvetljavale događaje povodom kojih su organizovane, bile su zapažene izložbe u Odeljenju za rad sa decom. Oko 40 manjih izložbi na teme: knjiga i raspust, prvi dan u školi, preporučujemo, do budućnosti kroz naučno-fantastičnu književnost itd.

K o n c e r t i

Sa priredjivanjem malih koncerata Biblioteka je počela u leto 1987. godine, onda kada je uveden rad nedeljom. U početku, retki nedeljni posetioci, bili su u prilici da u Atrijumu slušaju klavirske ili koncerte na harfi.

U 1989. godini održana su svega četiri koncerta:

1. Koncert srpskog gudačkog kvarteta "Mokranjac".
2. Koncert baroknog ansambla "Barok konsort".
3. Recital za gitaru (Vladimir Milenković i Vuk Barić).
4. Koncert ansambla: C DEL

M u z e j z v u k a

U Biblioteci grada Beograda - Odeljenje umetnosti u saradnji sa Radio-Beogradom (Dramski program) i Jugoslovenskom kinotekom otvoren je krajem 1988. godine Muzej zvuka. Projektom osnivanja i rada Muzeja predviđeno je da se na bibliotečkim principima sakupljaju, čuvaju, sistematizuju i popularišu zvučni zapisi vrednih umetničkih dela, dokumenata izuzetne istorijske važnosti iz našeg kulturnog i društvenog života, koji će biti dostupni publici. Ljubiteljima Muzeja zvuka otvaraju se mogućnosti da preslušavaju davno snimljene radijske reportaže, istorijske govore i razgovore znamenitih ljudi, upečatljive radio drame, koje na magnetofonskim trakama čuvaju glasove poznatih i slavnih glumaca.

Tokom 1989. godine predstavljeno je 14 programa:

1. "Traganje po telu" radiofensko delo Bode Markovića i Djordja Lebovića,
2. Danilo Kiš: Pismo sestri. (Iz "Peščanika"). Režija Arsenije Jovanović.
3. Boroheta i njeni, autora Rikica Ovadija, Mirsada Tukića i Mladena Ovadije.
4. Filip David: "Der hund". Režija Miroslav Jokić.
5. Prvoslav Marić: "Ratni strahovi Rahale Ferari. Režija autora.
6. Mirjana Bjelegrić: "Primo Levi".
7. "Kampo Santo". Autori Julijana Najman, Darko Tatić i Dušan Veličković.
8. Zvezdani časovi - čika Miša Djurić. Autor Miroslav Jokić.
9. Zvonimir Kostić: "Jefimija".
10. Zvezdani časovi - Dušan Matić. Autor Boda Marković.
11. Ciklus Branislava Nušića. Režija Bratislav Bonozan: "Gospodja Ministarka", "Ožalošćena porodica", "Mister dolar", "Pekojnik".

Za sve održane programe pripremani su stručni komentari i vesti za kulturnu rubriku u dnevnoj beogradskoj štampi i informacije za programe Radija, o čemu postoji dokumentacija u Odeljenju umetnosti. Vesti se redovno šalju "Politici", "Ekspres Politici", "Večernjim novostima", "Borbi" i "Tanjugu" i Radio programima "202" i studiju "B".

Saradnja sa univerzitetom i ostalim institucijama u gradu omogućila je sadržajne i aktuelne programe u Odeljenju umetnosti.

Kada je reč o Biblioteci grada može se govoriti i o prvim praktičnim iskustvima i programima koji se ostvaruju u saradnji sa drugim kulturnim i obrazovnim institucijama što njenoj delatnosti daje intermedijalni i interdisciplinarni značaj. Tako je u saradnji sa Jugoslovenskim institutom za film osnovan "TV studio knjige" preko koga se prate svi književni i drugi programi u Biblioteci i o tome formira Video dokumentacija. Ova gradja se istovremeno uređuje i kao jedna vrsta "Video novina" preko kojih se daju informacije čitaocima o novim knjigama, književnom životu Beograda i drugim programima u Biblioteci grada. Ovakav rad naišao je na izuzetni prijem kod čitalaca i kulturne javnosti i podstakao na dalji razvoj takvih programa. Tokom 1989. godine Biblioteka i Institut za film zajednički su proizveli:

- Video film o radu Biblioteke grada Beograda u trajanju od 16 minuta;
- tri broja Video-novina u ukupnom trajanju od 180 minuta;
- Video-katalog beogradskog sajma knjiga u trajanju od 120 minuta.

Institut za film je pratio sve značajnije manifestacije Biblioteke grada i arhivirao materijale u ukupnom trajanju od 80 minuta. Krajem godine počeli su programi eksperimentalne multimedij-ske scene "Kastrum-Singidunum" koji se realizuju u okviru jedinstvenog arheološkog prostora u Biblioteci grada, a po svom sadržaju predstavljaju umetničku sintezu pisane reči, pozorišnog i radio-fonskog kazivanja.

Izvesno je da je to početak uvodjenja novih medija i da, pored knjige, video i zvučni zapis ulaze u bibliotekarsku praksu i programe rada.

IX MATIČNE FUNKCIJE

Rad Odeljenja za unapredjenje bibliotečke delatnosti tekao je prema predviđenom planu i programu. Može se reći da je pored planiranih obaveza, izvršena integracija uslovila i dodatne poslove Odeljenja, a naročito na sakupljanju relevantnih podataka koji su bili neophodni za sagledavanje stanja u mreži beogradskih biblioteka. Treba napomenuti da su poslovi bili obimniji nego ranijih godina, što je uslovila izrada programa za automatsko praćenje rada i razvoja biblioteka - automatizacija bibliotečke statistike, uradjena u saradnji sa "Energo-datom". Ovaj posao je zahtevao, radi detaljnog snimanja mreže, obilazak, sa stručnjacima - arhitektama, svih ogranaka od kojih se neki nalaze i 30 kilometara daleko od Beograda.

Značajan je bio rad i na "Standardima", njihovoj dopuni i analizi - primeni istih na pojedine opštinske biblioteke. Dopunjeni su Standardi za kulturno-obrazovnu delatnost i sačinjen upitnik na osnovu koga će se pratiti svi kulturno-obrazovni programi biblioteke.

Sedam dana Udruženih biblioteka proteklo je u znaku uvođenja novih medija u bibliotečku delatnost. Organizovana je izložba, okrugli sto - predstavljanje video-novina i muzeja zvuka kao i svečanost sa dodelom nagrada bibliotekama, bibliotekskim radnicima i čitaocima. Ostvarena je uspešna saradnja sa Gradskim SIZ-om za kulturu, Gradskim zavodom za statistiku, Narodnom bibliotekom Srbije i dr.

Pored svih navedenih poslova uradjeno je niz administrativno-tehničkih poslova: vođenje zapisnika sa sastanka Komisije, Predsedništva i Kolegijuma upravnika.

X MEDJUBIBLIOTEČKA SARADNJA

U 1989. godini, zbog nove zgrade u koju se uselila i nove tehnologije koju je primenila na svoje poslovanje, Biblioteku su posetili (grupno i pojedinačno, prema datumu):

- Prosvetni radnici Srbije (u okviru januarskih dana prosvetnih radnika);

- Predsednik Skupštine grada Beograda Aleksandar Đaković sa saradnicima;

- Zamenik ministra za kulturu Sovjetskog Saveza sa grupom saradnika Lenjinove biblioteke u Moskvi;

- Informatičari i bibliotekari Fakulteta tehničkih nauka iz Novog Sada;

- Maškov Evgenij Vladimirovič - NII kulturi sa Instituta za naučna istraživanja iz Moskve;

- Bibliotekari Zavoda Crvene Zastave;

- Bibliotekari biblioteke Matica Srpska;

- Saradnici Centra Visokih vojnih škola;

- Upravnik Narodne biblioteke Sombora sa saradnicima;

- Bibliotekari iz specijalne biblioteke IMT;

- Upravnik Narodne biblioteke Smedereva sa saradnicima;

- Bibliotekari sa Šumarskog fakulteta u Beogradu;

- Bibliotekari Sombora sa gostima iz Mađarske;

- Dr Rosen Čolakov iz Nacionalne biblioteke u Sofiji;

- Lidija Avramovna-Jermolovna, glavni tehnolog Lenjinove biblioteke;

- Bibliotekari iz cele Jugoslavije u vreme Sajma knjiga.

U stručnom pogledu, najznačajniji događaj bio je organizovanje okruglog stola na temu "Izgradnja BIS-a". U oktobru u vreme održavanja Sajma knjiga, bibliotečki radnici iz cele zemlje okupili su se u Biblioteci grada da razgovaraju o trenutno najvitalnijem problemu bibliotekarstva: Izgradnja BIS-a i primeni nove tehnologije na bibliotečko poslovanje.

Biblioteka je imala više razloga za održavanje ovog skupa: U 1989. godini integrisale su se beogradske narodne biblioteke, već drugu godinu uspešno je delovala primena ACP na većinu radnih procesa u Biblioteci grada.

Poziv je upućen na adresu oko 80 većih gradskih biblioteka. Tim povodom, uz poziv učesnici "Okruglog stola" dobili su pripremljenu publikaciju: "Biblioteka grada Beograda u lokalno bibliotečko-informativnom sistemu". Autori članaka su radnici Biblioteke i jedan broj spoljnih saradnika. Publikacija je obuhvatila sve elemente rada u Biblioteci i ponudila osnovne pretpostavke za izgradnju regionalnog BIS-a.

Od pozvanih, odazvalo se oko 60 bibliotečkih radnika, najviše iz Srbije, Bosne i Hercegovine ali i iz Ptuja, Maribora, Ljubljane, Splita, Rijeke, Osijeka, Zagreba, Skoplja i td. Takođe savetovanju je prisustvovao i veći broj priznatih bibliotečkih radnika iz Beograda. Skup je pozdravila predsednik Komiteta za kulturu Beograda drugarica Branka Ješić.

Radni deo skupa trajao je jedan dan - uz prepodnevna izlaganja i poslepodnevnu demonstraciju svih kompjuterskih procesa rada. Sem radnika Biblioteke, izlaganja su imali informatičari Energodata, koji su učestvovali u izgradnji programa ACP, i profesori i saradnici sa prirodno-matematičkog fakulteta. Drugog dana radnici Biblioteke sa gostima obišli su Sajam knjiga i razgovarali sa izdavačim velikih jugoslovenskih izdavačkih kuća.

Savetovanje, sudeći bar po pismima posetilaca koje smo dobili, bilo je veoma uspešno. Nova tehnologija ulazi sporo u naše bibliotekarstvo; prezentacije ACP Biblioteke grada Beograda na jugoslovenskom nivou imala je poseban značaj, utoliko pre što je to dosad najkompletniji program u sredini gde je modernizacija poslovanja još uvek atipična pojava.

XII O TOKU I REZULTATIMA INTEGRACIJE

Nakon višegodišnjih nastojanja da se integrišu narodne pozajmne biblioteke Beograda Gradska i 16 opštinskih sa 140 ograna-
naka, 9. januara 1989. godine, 12 biblioteka (kasnije još dve, Zemun i Novi Beograd) se referendumom izjasnilo za integraciju.

U integraciju se ušlo sa već objedinjenim pojedinim poslovima i odredjenim iskustvom u zajedničkom radu, ali sa krajnje neujednačenim uslovima rada, veoma slabim materijalnim položajem biblioteka, hronično niskim ličnim dohocima bibliotekara, rastućom inflacijom, visokim cenama knjiga sa naglašenom tendencijom slabljenja kupovne moći biblioteka. Otuda je 1989. godine predviđena, ne kao godina racionalizacije, već konstituisanja i stvaranja svih bitnih pretpostavki da se za 1990. godinu predvide i počnu da stvaruju prednosti integracije i racionalizacije rada u mreži biblioteka.

Šta je do sada urađeno:

- izvršena je registracija kod Okružnog privrednog suda jedinstvene radne organizacije (30.06.1989);

- tome je prethodilo inventarisanje i popis svih osnovnih sredstava, revizija knjižnih fondova, formiranje potrebne dokumentacije o tome (3.III-30.VI 1989. godine)

- izvršene su sve pripreme za izradu polugodišnjeg obračuna (zaključno sa 1.VI 1989.) radi gašenja žiro-računa opštinskih biblioteka i formiranje jedinstvenog (31.VII 1989);

- od 1.VIII 1989. svi knjigovodstveno-računovodstveni poslovi vode se na nivou jedinstvene radne organizacije koji su u potpunosti kompjuterizovani;

- u tom vremenu urađen je i program automatizacije knjigovodstveno-računovodstvenih poslova i obučeni radnici za rad na kompjuterima. Pored ovog programa, kompjuterizovana je i nabavka knjiga za sve biblioteke (Beogradsko čitalište) i celokupna dokumentacija o mreži integrisanih biblioteka.

Ljilja

Prvi put od kada postoje biblioteke, izvršeno je potpuno snimanje uslova rada 16 opštinskih biblioteka i 130 ogranaka; o tome je sačinjena kompletna dokumentacija (lokacije, prostor, oprema, knjige i sve drugo).

- objedinjeni su pravni i knjigovodstveno-računovodstveni poslovi - umesto 16 knjigovodstava i 30 radnika sada imamo jedno knjigovodstvo sa 10 radnika;

- putem kompjutera urađjen je prvi zajednički periodični obračun (1.VII - 30. IX) čime je u bibliotekarstvo konačno uvedeno analitičko knjigovodstvo. Stvorena je realna mogućnost da se u celini i pojedinačno, po bibliotekama, prate i upoređuju svi troškovi rada i da se na osnovu ažurnog i objektivnog podatka, upravlja radom biblioteka. S obzirom na proteklu praksu rada, objedinjavanje i automatizacija ovih poslova i svih drugih poslova (nabavka, obrada, izdavanje knjiga od neprocenjivog je značaja za dalji rad biblioteka i materijalnog statusa.

U saradnji sa opštinskim komitetima za društvene delatnosti pokrenut je postupak za rešavanje prostora, proširenje, modernizaciju rada i opremanja biblioteka; iseljavanje Biblioteke "Beogradski bataljon" u Barajevu iz barake u Dom kulture, preseljenje Biblioteke u Rakovici iz postojeće zgrade koja je dotrajala u centar mesnih zajednica "Mitar Babić", "Miljakovac" i druge: smanjivanje broja ogranaka (3) na Novom Beogradu i njihovo preseljenje u centre mesnih zajednica: objedinjavanje Biblioteke "Radovan Dragović" sa ogranakom Univerziteta "Veselin Masleša" u novom, većem prostoru (800 m²). Sva ova rešenja odvijaju se u skladu sa planom racionalizacije i modernizacije mreže integrisanih biblioteka. Uz sve to, pokrenut je i postupak za obnavljanje zgrade Narodne biblioteke koja je uništena u bombardovanju 1941. godine. Ova inicijativa naišla je na izuzetnu podršku društvene i kulturne javnosti.

U celini posmatrano, svi zajednički poslovi objedinjeni su na nivou Biblioteke grada Beograda, gotovo u celini kompjuterizovani, što omogućuje potpunu ažurnost, objektivnost i celovitost pružanja informacija, efikasnije upravljanja i zajedničkog odlučivanja. To su pre svega svi stručni i servisni poslovi:

- poslovi centralizovane nabavke i obrade knjiga,
- knjigovodstveno-računovodstveni poslovi;
- centralizovane dokumentacije o mreži narodnih biblioteka,
- pravni, normativni i svi poslovi personalne i kadrovske evidencije i dokumentacije;
- servisni poslovi - nabavka knjiga, knjigoveznica, poslovi uređivanja i opremanja biblioteka i drugo.

Ovakvim promenama radikalno su msanjeni administrativni, a opštinskim bibliotekama su isključivo ostali poslovi rada sa čitaccima i neposrednog učešća u upravljanju bibliotečkim poslovima i samoupravljanja.

Rešavanje materijalnih problema

Već prve analize, do kojih se u uslovima integracije došlo nalažale su poboljšavanje i ujednačavanje materijalnih uslova rada biblioteka i svih zaposlenih. U tome su ostvareni početni, ali veoma značajni i podsticajni rezultati. Pomenimo samo najvažnije: prvi put su izjednačena primanja u privredi i u kulturi, odnosno bibliotekama; prevaziđjene su velike razlike između biblioteka i unutar samih biblioteka. Ta razlika bila je i 40%, a sada je 10% u odnosu na Biblioteku grada Beograda. Posebno je intervenisano kod onih biblioteka koje vidno zaostaju: "Lazo Kočović" Čukarica; "Vuk Karadžić" - Novi Beograd; "Jovan Popović" - Zemun. Decembarskom raspodelom u znatnoj meri su ujednačena primanja unutar biblioteka između pojedinih kategorija zaposlenih.

Iako ima potreba za daljim uskladjivanjem i ujednačavanjem raspodele, time su stvoreni realniji uslovi za izradu Pravilnika o sticanju i raspodeli dohotka, za primenu Kolektivnog ugovora i odmrzavanja ličnih dohodaka. U tom cilju već su izvršene odgovarajuće pripreme za finansiranje putem Fondova. Realna su očekivanja da se u celini finansira delatnost (lični dohodci, nabavka i zaštita knjiga i drugo) materijalni troškovi, a da se članarina koristi za stimulaciju i unapredjenje rada sa čitaocima. To bi unelo korenite promene u radu biblioteka- otvorila bi se mogućnost za uvođenje novih programa, proširile izvori sticanja dohotka. Pored posudjivanja knjiga, mogući bi bili i drugi programi za koje korisnici biblioteka imaju potrebe (video i zvučne kasete književnog i umetničkog sadržaja, istraživačka i izdavačka delatnost, usluge kopiranja i drugo).

o normativnoj i drugim aktivnostima

U uslovima rešavanja materijalnog položaja biblioteka odvijao se i rad na izradi normativnih dokumenata. Formirana je za to i posebna Komisija. Pripremljen je Nacrt Statuta i Pravilnik o organizaciji i sistematizaciji radnih mesta. U skladu sa novim zakonom pripremljen je i Pravilnik o organizaciji Biblioteka grada kao i Pravilnik o radnim odnosima. Došlo se i do značajnih kriterijuma za izradu Pravilnika o sticanju i raspodeli dohotka i ličnih dohodaka. Pripremljena je i Odluka i predlog kriterijuma za izbor Saveta i radnih tela. Prikupljeni su svi elementi za izradu zajedničkih normativnih dokumenata iz narodne odbrane i društvene samozaštite. Donesena je i Odluka o privremenom raspoređivanju i radu radnika na zajedničkim poslovima i programima integracije, do usvajanja normativnih dokumenata i njihove primene. Pripremljeni su i kriterijumi za izradu Pravilnika o korišćenju i zaštiti knjižnih fondova, o uslugama biblioteka.

Donošenje normativnih dokumenata otežano je i uslovljeno zakonodavnom delatnošću, a posebno Zakonom o društvenim delatnostima i Zakonom o budućem finansiranju putem fondova. Uradjen je i detaljan Eleborat investicionih potreba integrisanih biblioteka. Prioritet je dat formiranju pokretne biblioteke, uredjenju prostora i nabavci opreme.

Promenama u organizaciji i podeli posla i rada, zasnovanoj na novoj tehnologiji-kompjuterizaciji i automatizaciji zajedničkih poslova i programa, radikalno se smanjuju administrativni poslovi. Stvaraju se uslovi i šire prostori za korenite promene u sistemu upravljanja i samoupravljanja u čijoj osnovi su struka, profesija i delatnost, a ne formalno-proceduralna, predstavničko-statusna logika i odnosi. Normativna delatnost mora biti organski povezana sa radom, kvalitetom rada - svim onim što oslobadja inicijativu, podstiče na promene i stvaranje povoljnijih uslova za rad svakog pojedinca, svake biblioteke i delatnosti u celini.

U tom cilju Planom i programom rada Biblioteke grada Beograda za 1990. godinu predviđeno je niz novih sadržaja, koji će se u uslovima funkcionisanja Biblioteke grada Beograda kao jedinstvene radne organizacije realizovati pod bitno drugačijim uslovima nego do sada.

XII KADROVI U BIBLIOTECI GRADA BEOGRADA

U Biblioteci grada Beograda u čijem je sastavu 15 organizacionih jedinica na dan 31.12.1989. god. u radnom odnosu je 364 radnika, od kojih je 344 radnika na neodredjeno vreme, a 20 radnika na odredjeno vreme.

Kvalifikaciona struktura radnika je sledeća:

Stručna sprema	na neodredjeno	na odredjeno
MAGISTRATURA	3	-
VSS	90	3
VŠS	27	-
VKV	1	-
SSS	168	7
KV	9	-
NSS	46	10

Odmah po upisu u sudski registar u integrisanoj Biblioteci grada, prešlo se na objedinjeno obavljanje poslova u zajedničkim službama: pravnoj i kadrovskoj i knjigovodstveno-računovodstvenoj, te su, privremeno rasporedjeni na sve poslove radnici iz opštinskih biblioteka. Rezultati novog načina rada, kao i uvođenja savremene tehnologije kompjuterizacijom rada, već se mogu sagledati:

- pripremljena su nova samoupravna opšta akta Biblioteke grada, koja su u proceduri usvajanja,

- urađen je i usvojen jedinstven periodični obračun i završni račun Biblioteke grada Beograda, sa analizom finansijske materijalnog poslovanja u 1989. godini.

Pripremljen je prišireni Program rada jedinstvene ustanove, a planira se postepena kompjuterizacija rada svih organizacionih jedinica, kao i razvoj biblioteka u radnim organizacijama i pokretnih biblioteka uz unapredjenje rada Biblioteke grada Beograda u celini.

U cilju potpunog i uspešnog izvršenja svih programa, a u skladu sa novom unutrašnjom organizacijom i sistematizacijom radnih mesta biće, po usvajanju normativnih akata, rasporedjeni na odgovarajuće poslove svi kadrovi u Biblioteci grada Beograda.

Sagledaće se istovremeno i potrebe i mogućnosti njihovog stručnog usavršavanja, kao i eventualnog zapošljavanja novog profila stručnih radnika.

S obzirom da oblast radno-pravnih odnosa nije još u celini regulisana novim zakonskim propisima, već je donet samo savezni Zakon o osnovnim pravima iz radnog odnosa, a predstoji usvajanje republičkog Zakona i zaključivanjem Opšteg Kolektivnog ugovora, kao i Posebnog za društvene delatnosti, to će ovi propisi u pripremi omogućiti primenu nove koncepcije radnih odnosa i u skladu sa tim i Programom rada - izradu Plana kadrova Biblioteke grada Beograda za 1990. godinu.

XIII OPŠTENARODNA ODBRANA I DRUŠTVENA SAMOZAŠTITA

U 1989. godini o uvoj oblasti, izvršene su brojne pripreme za doradu Plana odbrane kako bi isti predstavljao integralnu celinu udruženih biblioteka. Pre svega popunjeno je mesto samostalnog saradnika za poslove ONO i DSZ.

Donet je zakon o ONO, (Sl.glasnik SPS 43/89, ali nisu još doneta i prateća uputstva iz čl.230).

Kompjuterizovani su i svi poslovi nabavkom odgovarajućih kompjutera (APPLE II-c), iz Fonda NO Grada obzirom na funkciju zaštite knjižnog fonda.

Na nivou grada započeta je reorganizacija Opštinskih sekretarijata za narodnu odbranu, koja bi trebalo da nam omogući jedinstven sistem, obzirom da za sada zbog nekončanog procesa integracije (Prateća normativna akta nisu doneta: Statut, akt o organizaciji i sistematizacije) još uvek egzistiraju udružene biblioteke kao nosioci odbrambenih priprema.

Stručni saradnik za poslove ONO i DSZ preuzeo je ove poslove u novembru i sagledavši kompletnu situaciju u ovoj oblasti utvrdio prioritetne zadatke koje treba okončati do ispunjenja odgovarajućih preduslova za dovođenje ovih poslova na nivo koji iziskuje organizacija udruženih biblioteka. Proučeni su svi do sada prispeli propisi, ostvarena je saradnja sa "Enegrodatom" oko dopune aplikacionog softvera - KAD, Ostvaren je kontakt sa Arhivom grada Beograda i Narodnom bibliotekom Srbije, u vezi konkretizacije daljih zadataka na zaštiti kulturnih dobara (definisanja kulturnih dobara od izuzetnog i velikog značaja kao i čuvanja i mikrofilmovanja stare i retke knjige i dr.). Izvršene su sve pripreme oko sredjivanja dokumentacije o kadrovima u svrhu izrade mobilizacijskog plana i ratne sistematizacije. Proučen je Zakon o sistemu društvene samozaštite u svrhu prevazilaženja nezadovoljavajućeg stanja u ovoj oblasti. Pripremljen je i obradjen jedan broj podataka udruženih biblioteka - ustrojena je kadrovska evidencija za potrebe ONO,

kao i svi ostali tekući poslovi iz ove oblasti.

Treba imati u vidu u ovoj oblasti predstoje značajne promene obzirom na izmene zakonskih propisa i pratećih uputstava, reorganizaciju GSNO i našu integraciju, jer udružene biblioteke trenutno imaju na spisku zaposlenih 372 radnika, neodgovarajuću organizaciju (još uvek udružene biblioteke egzistiraju kao nosioci odbrambenih priprema) i brojna neresena pitanja oko zaštite knjižnog fonda.

XIV MATERIJALNO-FINANSIJSKO POSLOVANJE

Finansijsko poslovanje u 1989. godini odvijalo se u uslovima integracije udruženih narodnih biblioteka Beograda, krupnih sistematskih i zakonskim promena, inflacijom i drugim izuzetno otežanim okolnostima materijalnog poslovanja. Nakon dugogodišnjeg nastojanja 9. januara 1989. godine 14 biblioteka se referendumom izjasnilo za stvaranje jedinstvene radne organizacije. Time je formalno otvoren novi proces razvoja biblioteka. U uslovima jedinstvenog delovanja prva godina označena je kao godina normativnog regulisanja, materijalne konsolidacije i ujednačavanja uslova rada. Pokazalo se da ove zadatke i poslove nije bilo lako ostvariti, utoliko pre što su nasledjeni materijalni problemi biblioteka još više otežani visokom inflacijom, a normativna regulativa donošenjem sistemskih i posebnih zakona.

U takvim okolnostima pristupilo se najsloženijim i najosetljivijim poslovima u okviru integrisanih biblioteka - objedinjavanju knjigovodstveno-materijalnog poslovanja. Na ovim poslovima bili su angažovani svi knjigovodstveno-računovodstveni radnici. Jedan broj najiskusnijih prešao je na rad u Biblioteku grada i zajedno sa radnicima Biblioteke grada prihvatio se ne samo objedinjavanja knjigovodstveno-računovodstvenih poslova, već i rešavanju materijalnog statusa integrisanih biblioteka. S razlogom se mora reći da su, zahvaljujući znalačkom i veoma odgovornom angažovanju, svi ovi poslovi uspešno rešavani o čemu uverljivo pokazuje i dva završna računa, mnoge analize koje su rađene povodom isplate ličnih dohodaka. Ovi rezultati su utoliko veći, što su istovremeno u potpunosti kompjuterizovani svi objedinjeni knjigovodstveno-računovodstveni poslovi.

Iako su se svi poslovi finansijsko-materijalnog poslovanja odvijali u krajnje otežanim uslovima, prvi rezultati zajedničkog poslovanja Biblioteke grada u 1989. godini su veoma pozitivni.

Biblioteka grada Beograda ostvarila je ukupan prihod za period VII-XII/1989. godine, od 69.810.819 hiljadadinara.

Veliki procenat učešća, beleže prihodi GSIZ-a kulture, i to 91,6% od ukupno realizovanih prihoda, ili izraženo u hiljadama dinara 64.001.002.

Visok procenat ostvarenih prihoda od GSIZ-a kulture imao je presudan uticaj na uspešno poslovanje biblioteka, jer prihodima realizovanim po drugim osnovama (članarina, kazne, RO-a i dr.) pokriveni su poslovni rashodi sa 11%, ne računajući obaveze iz dohotka i obaveze za fondove po ZR-u za 1989. godinu.

Iz pregleda ostvarenih prihoda od upisa (VII-XI/89.g.) i kazni za period VI-XII/89. god. u iznosu od 797.205. hiljada dinara, poredjenja radi, svi ovi ostvareni prihodi, manji su od stavke troškova za prevoz (911.383 hiljade dinara) za period VII-XII/89. godine, 2,6 puta manji od troškova za grejanje, i od mnogih drugih troškova na čiju visinu radnici Biblioteke nisu mogli da utiču.

Zabeleženi su veliki troškovi:

- za prevoz	911.383	hiljade	dinara
- ele.energiju	756.656	"	"
- grejanje	2.177.893	"	"

samo ove tri pozicije troškova terate ukupan prihod sa 5,5%.

Ostvarena dobit iznosi 15.752.362.430 dinara, kao razlika između ukupno ostvarenih prihoda od 69.810.819.430 dinara i izvršenih rashoda od 54.058.457.000 dinara.

U ukupno ostvarenim prihodima sopstveni prihodi učestvuju samo sa 7,10% zato što su prihodi od članarine pripali periodu januar-juni 1989. godine.

Od ukupnih rashoda kada se izuzmu lični dohoci materijalni troškovi iznose 13.804.163.000 i u ukupnim troškovima učestvuju sa 25,5%.

Bruto lični dohoci su u ukupnim rashodima u ovom periodu učestvovali sa 74,5%. Prosečan čist lični dohodak po zaposlenom radniku Biblioteke grada za period juli-decembar 1989. godine iznosio je 18.468.850 dinara, ali za celu godinu samo 9.157.890 dinara, što u odnosu na lični dohodak po radniku u privredi predstavlja zaostajanje od 14% prema zadnjim podacima.

Ukupan prihod za period I-VI iznosio je 6.376.891.000

Ukupan prihod za period VII-XII " 67.330.611.000

Prihod u drugom polugodištu rastao je za 1000,36% u odnosu na prvo polugodište što je uslovalo rast LD za 1000% (prvo polugodište prosečan LD 1.829.665, drugo polugodište LD 18.468.850) u drugom polugodištu u odnosu na prvo.

Od ukupno realizovanih prihoda, po svim osnovama angažovano je 57,6% sredstava za isplatu bruto LD-a radnicima biblioteka.

Zbog preseka godine sa 30.VI 1989. godine, i nedovoljno sredstava za isplatu LD-a za period I-VI 1989. godine, radnici u bibliotekarstvu, imali su daleko niže LD-a od radnika u privredi za 1989. godinu.

U drugoj polovini godine, kada je bilo više sredstava, zbog preseka godine sa 30.VI 1989. godine, i integracije, nije mogao da se obuhvati period do 30. juna, što je uticalo na realno smanjenje LD-a radnika u bibliotekarstvu.

Interesantno je posmatrati ukupne rashode za celu 1989. godinu napr. u odnosu na ukupan broj upisanih članova u bibliotekama Beograda i u odnosu na broj pročitanih knjiga u 1989. godini.

Ukupni rashodi (materijalni i lični) u 1989. godini iznosili su 57.809.188.000 a broj upisanih članova 204.435, pa cena po upisanom članu iznosi 282.775,40 dinara. Sa izdvajanjem u fondove cva cena se penje na 363.477,40 dinara po upisnini; u odnosu na ukupne rashode cena po pročitanoj knjizi iznosi 152.364,80 odnosno sa izdvojenim sredstvima u fondove 196.619,80 dinara.

Bilo bi bolje da imamo i uporedne podatke za 1988. godinu ili po planu za 1989. godinu.

Napominjemo da prosečna cena kupljene knjige u 1989. godini iznosi oko 1.340.790 dinara.